

ACADEMIA ROMÂNĂ
ANUARUL INSTITUTULUI DE CERCETĂRI SOCIO-UMANE
„GHEORGHE ȘINCAI”

XI/2008

Lista autorilor.....5

Geografii simbolice ale relațiilor Apus-Răsărit

Claude Karnoouh , <i>Aculturarea Occidentului sau sfârșitul șocului civilizațiilor</i>	7
Ioan Chiorean , <i>Stratificarea intelectualității laice din Transilvania în secolele XVI-XVII în contextul raporturilor culturale Occident-Răsărit</i>	31
Andreas Berg , <i>Ivan Lopukhin și dezvoltarea misticii filozofiei istoriei în ultima parte a secolului 18 în Rusia</i>	44
Marius Crișan , <i>Transilvania ca graniță între vest și est</i>	58
Andi Mihalache , <i>Exilul și moartea: povestea celui plecat în imaginarul celor rămași acasă (secolul XIX)</i>	64
Mariana Ploșteanu , <i>Retorica independenței României în mesajele de tron ale lui Carol I. De la acțiunea internă la argumentul european</i>	75
Carmen Andraș , <i>Europa și/sau Orient. Literatura de călătorie britanică și recunoașterea confluențelor culturale în România interbelică</i>	91
Iulian Boldea , <i>Mircea Eliade - între Orient și Occident</i>	106
Titus Pop , <i>Traversarea granițelor prin muzică în romanul lui Rushdie "The Ground Beneath her Feet"</i>	115
Atalay Günduz , <i>Transferul diferențelor în alteritate în A Fez of the Heart a lui Jeremy Seal (1995)</i>	131
Maria Costea , <i>Relații diplomatice Apus-Răsărit. Tratatul de la Craiova din 7 septembrie 1940</i>	145
Marian Zălogă , <i>Semantica „rasei” - De la clasificări tradiționale ale „țiganului” la discursul elitei roma din România contemporană</i>	157
Nicoleta Sălcudeanu, <i>Exilul între metafizică și geografie</i>	189
Michel Labori, <i>Integrarea Balcanilor de Vest în Uniunea Europeană. Probleme și perspective</i>	195
Anca Șincan , <i>Biserica Orthodoxă Română, Statul și Uniunea Europeană. Pași către integrare</i>	210

Istorie socială, istorie politică, istoriografie/Social History, Political History, Historiography

Simon Zolt , <i>Tarifa tricesimală a Transilvaniei din 1634</i>	221
Ioan Chiorean , <i>Relațiile bisericii ortodoxe din Transilvania cu Rusia în secolele XVII-XVIII</i>	251
Cristinel Roman-Negoi , Ana Maria Roman-Negoi , <i>Iosif al II-lea (1780-1790) și iosefinismul. Introducere istoriografic la un dosar elaborat</i>	257
Cornel Sigmirean , <i>Studenți din Transilvania la Academia Militară „Ludovika” din Budapesta (1883-1893)</i>	274

Recenzii și note de lectură.....280

Activitatea științifică a Institutului de Cercetări Socio-Umane „Gheorghe Șincai” în anii 2003-2008 .....

304

ACULTURAREA OCCIDENTULUI SAU SFÂRȘITUL ȘOCULUI CIVILIZAȚIILOR

CLAUDE KARNOUOH

Rezumat: Reconstruirea originilor formării spirituale și pragmatice ale Europei moderne – a Europei Occidentale care apare gradual după căderea Imperiului Roman de Apus – de la dezvoltarea creștinismului occidental neo-augustinian înainte de evenimentul care va determina modernitatea însăși, descoperirea Americii, constatăm că acest Occident este cel care pornește la cucerirea lumii în totalitatea ei și nu invers. Cucerirea teritorială evidențiată în istoria colonială este în mod radical o cucerire spirituală, sau mai bine, una metafizică în scopurile și modelele de implementat ale fundamentelor unei economii politice și unei organizări politico-sociale enunțate și realizate după modelul creat de Europa Occidentală și înțelese în ansamblu de popoarele de pe întreaga suprafață a pământului.

STRATIFICAREA INTELECTUALITĂȚII LAICE DIN TRANSILVANIA ÎN SECOLELE XVI-XVII ÎN CONTEXTUL RAPORTURILOR CULTURALE OCCIDENT-RĂSĂRIT

IOAN CHIOREAN

Rezumat: Viața și organizarea intelectualității din Transilvania suferă mutații importante în secolele 16-17. În contextul relațiilor culturale diversificate dintre vest și est, noi elemente laice au apărut în timp ce laicizarea societății intelectuale se desfășura în Transilvania în același timp cu dezvoltarea sa religioasă. Cu apariția noilor categorii de intelectuali, acest strat social a crescut, în special în cazurile intelectualilor laici și parțial laici (juriști, funcționari, medici, chimiști, profesori și directori de școală etc.).

Ca rezultat al transformărilor politice și religioase, intelectualitatea transilvană se divizează din punct de vedere religios, dar devine mai omogenă din punct de vedere al originii și situației materiale. Marea majoritate a intelectualilor vine din clase sociale neprivilegiate (orășeni, țărani liberi, iobagi) și doar pozițiile înalte erau ocupate de membri educați ai aristocrației. Condițiile materiale ale diferitelor categorii de intelectuali nu reflectă inechități majore. Și totuși preoții și majoritatea ierarhiei preoțești se bucură de condiții materiale mai bune ca celelalte categorii de intelectuali, deși chiar și cei mai influenți și reprezentativi membri ai intelectualității românești nu puteau deveni nobili. Dezvoltarea unui strat intelectual în secolele 16-17, contribuie la evoluția culturală în Transilvania.

IVAN LOPUKHIN ȘI DEZVOLTAREA MISTICII FILOZOFIEI ISTORIEI IN ULTIMA PARTE A SECOLULUI 18 IN RUSIA

ANDREAS BERG

Rezumat: In acest studiu autorul argumentează necesitatea luării în considerație a contribuției gândirii mistice la conceptualizarea istoriei ca un construct uman autonom în dezvoltarea istoriografiei ruse în perioada iluministă. In prima parte autorul discută unele dintre provocările pe care le ridică abordarea raționalistă a studiului istoriei. În partea a doua a articolului, autorul propune discuției gândirea mistică a unui important gânditor rosicrucian Ivan Vladimirovich Lopukhin (1756-1816) și sugerează că încercările acestuia de a relaționa realitatea divină cu cea istorică au avut ca scop marcarea importanței agentului uman în sensul său istoric și ontologic. În

partea finală se concludă asupra implicațiilor reconsiderării inter relației dintre misticism și istorie.

TRANSILVANIA CA GRANIȚĂ ÎNTRE VEST ȘI EST

MARIUS CRIȘAN

Rezumat: Dorința cea mai fierbinte a lui Jonathan Harker, tânărul avocat englez al lui Stoker care vizitează pentru prima dată Transilvania, este de a descoperi toate particularitățile acestei regiuni. El notează în jurnal tot ceea ce vede pe fereastra trenului, oameni și peisaje. Prima caracteristică relevată cititorilor a acestui personaj este curiozitatea. Această atitudine este caracteristică pentru turiști. Curiozitatea lui Jonathan Harker este modelată după curiozitatea călătorilor britanici care au vizitat Transilvania în secolul 19. Cum Bram Stoker nu a vizitat regiunea, el s-a bazat pe jurnale de călătorie. Bram Stoker a lucrat șapte ani la *Dracula* și a citit mai multe cărți despre Europa de Est. Lucrările care l-au inspirat în construcția spațiului transilvan din *Dracula* sunt William Wilkinson, *An Account of the Principalities of Wallachia and Moldavia* (1820), Charles Boner, *Transylvania: Its Products and Its People* (1865), Andrew F. Crosse, *Round About the Carpathians* (1878), Nina Elizabeth Mazuchelli, *Magyarland...* (1881), Major E. C. Johnson, *On the Track of the Crescent...* (1888) și articolul "Transylvanian Superstitions" al lui Emily Gerard.

EXILUL ȘI MOARTEA: POVEȘTEA CELUI PLECAT ÎN IMAGINARUL CELOR RĂMAȘI ACASĂ. CAZUL AL. I. CUZA

ANDI MIHALACHE

Rezumat: Articolul nu descrie proiecția proprie a individului asupra exilului, ci *evoluția memoriei lui* în societatea care l-a exclus și apoi a încercat să îl recupereze în special după moartea acestuia, când nu mai reprezintă nici o amenințare. Un studiu definitoriu asupra relației dintre memorie și uitare este cazul lui Alexandru Ioan Cuza, primul domn al Principatelor Române (Moldova și Valahia), între 1859-1866. Detronat după o lovitură de stat în 11 februarie 1866, acesta pleacă în exil prin Viena, Paris, Florența, Heidelberg, etc. Mort prematur la 3 mai 1873, el a fost adus în țară în aceeași lună cu un tren mortuar pentru a fi înmormântat cu onoruri în curtea casei sale de la Ruginoasa. Deși alungat din țară sub acuzația de autoritarism și corupție, Cuza revine după șapte ani de exil ca un erou și un părinte al României moderne. Între vagabondaj și vacanță, exilul a întreținut ambele versiuni despre exilat în evocările celor rămași acasă. După moarte, când corpul a fost repatriat, exilul nu a mai reprezentat narațiunea dominantă ci cei care acceptau întoarcerea exilatului acasă, în patria mamă. Mai mult chiar, contextul funerar era un pretext bun pentru a reintroduce narațiunea biografiei reabilitatului. Astfel a fost introdusă în istoria colectivă și concetățenii au reapropriat-o tardiv dar cu multă pompă pentru a compensa in justiția inițială. Nu călătorul care se întoarce acasă este cel care are ultimul cuvânt ci cei care îl așteaptă, nu cel care s-a mutat ci cei care au rămas acasă. Primul era pe ultimul drum, ceilalți acceptau o primă rememorare. Sub efectul remușcărilor, o anumită empatie față de cel exilat și de suferința sa apare. Societatea o arată prin comemorare, prin care au dorit să îl însoțească în peregrinările sale fiindu-i alături *post factum*. Distanța fizică între o anumită persoană și noi ne face să reevaluăm odată cu moartea sa timpul pe care l-am petrecut împreună. Astfel distanța temporală față de cei nedoriți poate să ne schimbe părerile asupra lor,

ne mediază aversiunea, distanța față de astfel de personaje nu rezultă în uitarea acestora, ci din contră în monumentalizarea lor.

RETORICA INDEPENDENȚEI ROMÂNIEI ÎN MESAJELE DE TRON ALE LUI CAROL I. DE LA ACȚIUNEA INTERNĂ LA ARGUMENTUL EUROPEAN

MARIANA PLOEȘTEANU

Rezumat: În timpul domniei sale suveranul și apoi regele Carol I, în mesajul tronului și în adresările oficiale, în discursurile și scrisorile sale se referă des la puterile europene și înțelegerea lor cu speranța ajutorului acestora pentru România în privința europeanizării acesteia. El accentuează rolul României în menținerea echilibrului European prin politicile sale în Sud Estul Europei. A fost foarte dezamăgit când cererile sale au fost întâmpinate cu indiferență ca în 1878 când România a pierdut Sudul Basarabiei în favoarea Rusiei prin deciziile puterilor europene, decizii venite ca o consecință a unui război în care efortul material, politic și militar al României a fost considerabil.

EUROPA ȘI/SAU ORIENT. LITERATURA DE CĂLĂTORIE BRITANICĂ ȘI RECUNOAȘTEREA CONFLUENȚELOR CULTURALE ÎN ROMÂNIA INTERBELICĂ

CARMEN ANDRAȘ

Rezumat: Prezentul studiu analizează reprezentările despre România interbelică cu atenție specială asupra anilor 1930-1939 ai domniei regelui Carol al II-lea în literatura britanică de călătorie.

În ce privește această perioadă chiar dacă România este încă prezentată de către călătorii britanici într-un mod ambiguu ca țară Europeană modernă undeva între vest și est, sau ca o țară balcanică a sud-estului Europei undeva între Europa și Orient, această condiție liminală nu mai este subiect de critică sau ironie pentru acei vizitatori britanici care au acum o agendă: a le face pe plac gazdelor regale sau nobiliare (călători ca D. J. Hall (1933), *Romanian Furrow*, Sacheverell Sitwell (1938), *Romanian Journey*, R. H. Bruce Lockhart (1938), *Guns or Butter. War Countries and Peace Countries of Europe Revisited*, Archibald Forman (1939), *Rumania through a Windscreen*, Derek Patmore (1939), *Invitation to Romania*). Una din caracteristicile principale ale acestei perioade reflectată în literatura britanică este că oscilația între modelul Estic/ Oriental și cel vestic anunță de această dată progresul făcut de România modernă către standardele europene. Un alt loc comun al acestor evocări este relația dintre gen și identificarea națională.

MIRCEA ELIADE. ÎNTRE ORIENT ȘI OCCIDENT

IULIAN BOLDEA

Rezumat: În articolul de față încercăm să identificăm, să subliniem și să comentăm cele mai importante elemente tematice în opera lui Mircea Eliade din perspectiva interferențelor Est-Vest. Există un anume impuls spre rațiune și spre un realm an realului în întreaga operă a lui Mircea Eliade. Aceste tendințe sunt contrabalansate de o tentație pentru spațiul umbrelor, fantastic și

mister. Între ziuă și noapte, est și vest rezidă specificitatea aproape neanalizabilă a operei lui Mircea Eliade.

TRAVERSAREA GRANIȚELOR PRIN MUZICĂ ÎN ROMANUL LUI RUSHDIE “THE GROUND BENEATH HER FEET”

TITUS POP

Rezumat: În romanul *The ground beneath her feet*, Salman Rushdie folosește puterea culturii populare, în particular a muzicii pentru a produce mișcări tectonice. În evocarea muzicii ca fenomen cultural globalizat, romanul lui Rushdie este o celebrare a unei viziuni hibride și fluide a vieții contemporane. De-a lungul romanului Rushdie folosește o gamă largă de referințe literare, istorice și intelectuale, de la Karl Marx și Charles Baudelaire la William Faulkner și Jorge Luis Borges dar, în același timp, lumina reflectoarelor este oferită unei forme de cultură populară a maselor, muzica rock. După unele referințe teoretice asupra muzicii voi discuta subiectul romanului și referințele pe care Rushdie le face vorbind despre muzică, folosirea mitului lui Orfeu și aplicarea acestuia la muzica populară. Voi demonstra cum folosește Rushdie, muzica rock ca trop al hibridității sau ca teren comun care traversează toate tipurile de frontiere între mit și realitate, frontiere culturale, mentale sau rasiale. Muzica este propusă ca un catalizator al pluralității și a înțelegerii între oameni.

TRANSFERUL DIFERENȚELOR ÎN ALTERITATE ÎN *A FEZ OF THE HEART* A LUI JEREMY SEAL (1995)

ATALAY GÜNDOZ

Rezumat: Identitatea turcă este pusă la îndoială la diferite niveluri. Oricând se ivește o discuție despre Turcia aceasta va fi în mod sigur legată de apartenența sau neapartenența Turciei la Europa sau la Occident. Omorârea câinilor a condus la discuții asupra identității Turciei. Chancellor încearcă să stabilească o legătură între a fi musulman și perversiune. El încearcă să generalizeze actul marginal al omorârii și al abuzului față de câini și să îl transforme într-un indicator al unei Turcii ne-europeene. Citindu-l pe Huntington în a sa *Clash of Civilization* și pe Seal în *A Fez of the Heart* este o remarcabilă similitudine între cele două texte în ceea ce privește modernizarea Turciei. Pentru început ambii presupun că reformele Turciei sunt impuse de conducători ai Turciei care nu se preocupă de ceea ce locuitorii Turciei cred și simt despre aceste norme. Apoi, discutând despre „revenirea Islamului” în Turcia ambii scriitori accentuează faptul că identitatea islamică a Turciei este un semn al neapartenenței sale la vest, la Europa. În final cei doi scriitori pretind că occidentalizarea Turciei a fost un eșec nedisputabil, iar aceste reforme n-au europeanizat Turcia, dar în același timp nici nu au convins Europa să îi considere pe turci europeni. Nici Huntington și nici Seal nu se referă la câștigurile pe care societatea turcă le-a avut de pe urma acestor reforme.

RELAȚII DIPLOMATICE APUS-RĂSĂRIT. TRATATUL DE LA CRAIOVA DIN 7 SEPTEMBRIE 1940

MARIA COSTEA

Rezumat: Relațiile dintre România și Bulgaria în 1938-1940 au fost în mod clar influențate de revizionismul bulgar, în special de pretențiile teritoriale ale Bulgariei împotriva României. În cele din urmă, în 31 iulie 1940, Hitler a dictat României cedarea Dobrogei de Sud. România a semnat Tratatul de la Craiova în 7 septembrie 1940 prin care Dobrogea de Sud devine o parte a Bulgariei. Tratatul stabilește și un schimb de populație. Acest articol analizează Tratatul de la Craiova și pozițiile istoriografiei bulgare despre acest tratat.

SEMANTICA „RASEI” - DE LA CLASIFICĂRI TRADIȚIONALE ALE „ȚIGANULUI” LA DISCURSUL ELITEI ROMA DIN ROMÂNIA CONTEMPORANĂ

MARIAN ZĂLOAGĂ

Rezumat: Modernitatea clasică este considerată a fi momentul consacării unor noțiuni de clasificare socială ca națiunea sau rasa. Acestea au fost folosite alternativ și au servit pentru discursuri ideologice care au legitimat ierarhiile sociale și în și între grupuri. Grație capacității de a introduce stigmatul, conceptul de „rasă” revelă relațiile de putere dintre grupuri și este semnificativ în special în relațiile dintre majorități și minorități etnice și sociale. Implicațiile discursive au fost multiple datorită faptului că lega caracteristici fizice și intelectuale de cuceriri ale civilizației.

Cultura europeană este rasistă în ceea ce îi privește pe „țigani.” Timp de secole această atitudine a coexistat cu tendința de a îi privi ca exotici, ceea ce a avut atât efecte pozitive idealizante cât și negative. Modernitatea și proiectele naționale i-a expus la un val general de stigmatizare. Discursul care a rezultat și politicile pot fi încadrate în forme mai mult sau mai puțin agresive de rasism. Cum aceste discursuri erau menite să mențină segregarea și dominația ele au fost într-un mod destul de convingător asumate de autoritățile normative (agenți statali ca intelectuali, misionari, poliție sau agenți sanitari) față de aceste grupuri etnice. Articolul arată că rasismul poate juca un rol și în discursurile intra grupuri și astfel prezervând ierarhiile interne puternice. Ce este curios este faptul că tropi teoretici nefuncționali pot fi reactivați de către elitele Roma de astăzi. Sunt în esență aceleași ca și cele folosite de majoritate fapt care atestă imperialismul epistemic al categoriei de „rasă.”

EXILUL ÎNTRE METAFIZICĂ ȘI GEOGRAFIE

NICOLETA SĂLCUDEANU

Rezumat: Experiența exilului reprezintă o condiție fundamentală, un arhetip puternic motivat. Nașterea însăși este un semn al păcatului originar și al plecării și este sinonim cu nașterea biografiei răului în lume. Linia trasă de la exilul creaturilor la exilul creației tinde să fie apropiată de un cerc perfect.

Când mitul sau religia nu reușesc să rezolve problema deznădăcinării filosofica și-a asumat rolul de conducător. Eliberată din restrângerile normative noua gândire filosofică caută soluții mult mai relaxate. Pare că doar o etică a slăbirii și o comportare ca trăirea în dimensiunea internă a timpului și nu „la fel ca la începuturile lumii” reprezintă o șansă pentru scriitorul exilat și astfel el are șansa să își trăiască darul creator ca o diseminare fericită fără nevoia unui centru puternic. În timp ce trăiește într-o istorie alternatică, chiar una protectoare, el respinge înțelegerea tragediei proprii și continuă să trăiască în contra timpului.

INTEGRAREA BALCANILOR DE VEST ÎN UNIUNEA EUROPEANA. PROBLEME ȘI PERSPECTIVE

MICHEL LABORI

Rezumat: Uniunea Europeană s-a dovedit incapabilă în a rezolva criza iugoslavă. Și totuși, începând cu anul 2000, trei state din regiune au intrat în procesul de aderare la Uniune având ca obiectiv final integrarea în Uniunea Europeană. Succesul acestui proces reprezintă unica soluție la această complexă și dificilă problemă a regiunii. Articolul de față analizează problemele și perspectivele țărilor din Balcanii Occidentali.

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ, STATUL ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ. PAȘI CĂTRE INTEGRARE

ANCA ȘINCAN

Rezumat: Variatele căi folosite de statul român pentru a se integra cu succes în proiectul european menționează toate nevoia tranziției de la tradiționalism la modernitate. Prezentul articol oferă câteva modalități pe care Biserica Ortodoxă Română le-a folosit pentru integrarea în Uniunea Europeană prin recursul la procesul de modernizare. Situată în mod paradoxal între nevoia de a susține acest proiect și aprecierea sa critică Biserica Ortodoxă Română își evaluează în anii 1990 poziția sa publică față de integrarea Europeană.

TARIFA TRICESIMALĂ A TRANSILVANIEI DIN 1634

SIMON ZSOLT

Rezumat: În Principatul transilvan folosirea tarifului vamal tricesimal este menționat în lege, în cartele referitoare la vamele tricesimale și alte documente (vama tricesimală reprezintă numele vămilor externe). Asemenea documente sunt cunoscute de literatură numai pentru anii 1603, 1620, 1632, 1654, 1687 și 1688. În acest studiu public și analizez un alt tarif, cel din 1634. Acesta a fost cel mai probabil lansat în adunarea generală a statelor transilvane ținută între 12 mai și 1 iunie. Structura documentului este similară cu celelalte tarife și multe și, chiar mai mult, multe din articolele sunt la fel ca cele din 1632. Există însă o diferență semnificativă între lista din 1634 și cea din 1632. În primul rând aproape toate articolele au crescut cu 50%. În a doua parte a studiului voi analiza cum această listă din 1634 a fost impusă pe baza registrului

tricesimal din Cluj în același an (între registrele scrise în Transilvania doar acest registru a supraviețuit). În multe din cazuri vamele au fost impuse în legătură cu tarifele, deși au existat și diferențe minore.

RELAȚIILE BISERICII ORTODOXE DIN TRANSILVANIA CU RUSIA ÎN SECOLELE XVII-XVIII

IOAN CHIOREAN

Rezumat: Odată cu începutul secolului 17 pentru a contracara acțiunea prozelită a principilor protestanți de a atrage românii la calvinism, mitropolitul ortodox Ghenadie a inițiat primele relații cu puternica Biserică Ortodoxă a Rusiei. În consecință în 1628, trei călugări de la mănăstirea Prislop au plecat în Rusia, dar au fost opriți la localitatea de frontieră Putivlia unde au primit darul țarului. În 1629, mitropolitul Longhin Brancovici s-a oprit în același loc, însoțit de slujitori, primind darul țarului la rândul lui.

În 26 august 1645, noul mitropolit ortodox al Transilvaniei, Ilie Iorest, a fost primit în audiență de către țarul Moscovei, căruia i-a oferit relicve ale Sfântului Dumitru ca dar. Suveranul Rusiei i-a oferit în schimb alte daruri. În 26 decembrie 1651, mitropolitul Sofronie al Lipovei cu scaunul la mănăstirea Hodoș-Bodrog a primit o audiență la țarul Alexei Mihailovici. Cu această ocazie a obținut ajutoare financiare pentru restaurarea mănăstirii sale și cărți de cult. Alt ierarh din Transilvania primit în audiență la țar în 31 mai 1668 a fost Sava Brancovici. El a primit daruri în bani și obiecte. În ultima decadă a secolului 17, preotul Oprea și, pe atunci protopopul Vasile Hoban, ambii slujitori la biserica Sfântul Nicolae din Scheii Brașovului au plecat spre Moscova. În secolul 18, cea mai importantă călătorie a fost cea a protopopului Eustatie Vasilievici din Brașov, în 1743, căruia țarina Elisabeta Petrovna i-a permis să facă o colectă de bani în mai multe orașe (13.000 florini, iar donația suveranei de 2500 ruble) și aproximativ 50 de cărți religioase. În cele din urmă avem călătoria protopopului Nicolae Pop din Balomir, în 1749 și a preotului Nicodim din Alba, în 1751.

IOSIF AL II-LEA (1780-1790) ȘI IOSEFINISMUL. INTRODUCERE ISTORIOGRAFICĂ LA UN DOSAR ELABORAT

CRISTINEL ROMAN-NEGOI
ANA MARIA ROMAN-NEGOI

Rezumat: La secole distanță, împăratul Iosif al II-lea cunoscut ca cea mai reformatoare personalitate a Casei de Habsburg rămâne un subiect de dezbatere și reexaminare. Acesta a fost cazul în istoriografia universală și istoriografiile naționale. Istoriografia română nu putea face excepție, din contră, a reprezentat un tărâm prolific. Anticipând viitoare studii bazate pe vaste surse documentare care au în centrul lor personalitatea „revoluționarului Habsburg” în studiul de față propunem o trecere în revistă a istoriografiei, a celor mai importante studii dedicate acestei figuri controversate. Pentru a reuși în încercarea noastră timidă vom introduce și elemente ale contextului în care aceste opere au fost produse, mergând de la o privire generală asupra câmpului istoriografic la studii particulare.

STUDENȚI DIN TRANSILVANIA LA ACADEMIA MILITARĂ „LUDOVICA” DIN BUDAPESTA (1883-1893)

CORNEL SIGMIREAN

Rezumat: Înființată în 1782 Academia Militară Ludovika din Budapesta a reprezentat principala instituție pentru educarea ofițerilor în Ungaria istorică. Între 1883 și 1918, academia militară avea 4753 studenți. Acest studiu oferă o viziune de ansamblu asupra unei decade din istoria instituției, perioada între 1883 și 1893 când 243 studenți din Transilvania au studiat la această instituție. În ceea ce privește originea socială, majoritatea veneau din burghezia urbană, dar și din categorii mai modeste. Aceasta demonstrează că pentru mulți tineri cariera militară reprezenta un mijloc pentru progres social. Istoria armatei imperiului Austro-Ungar și a pregătirii personalului militar profesionist oferă multiple sugestii prin care putem cunoaștere și înțelege loialitatea ofițerilor pentru împărat și stat.